

دبیر اجرایی هجدهمین جشنواره نمایش عروسکی تهران - مبارک در گفت‌وگو با «ایران» خبر داد

اجرای تمام بخش ها در بسترهای مجازی

گروه فرهنگی: هجدهمین جشنواره نمایش عروسکی تهران - مبارک قرار است با یاد زنده‌یاد گلزار محمدی، دبیر فقید این جشنواره و با دبیری اجرایی مهدی حاجیان و با بهره‌گیری از ظرفیت‌های فضای مجازی، دهم تا هفدهم اسفند برگزار شود و همچنان دعوت عروسک‌ها از کودکان برای شرکت در این جشنواره ادامه دارد. یکی از بخش‌های خاص جشنواره امسال بخش «کودک و مبارک» است که با هدف مشارکت بیشتر کودکان در این رویداد هنری طراحی شده و حالا که شرایط خاص امسال و خانه‌نشینی کودکان و نوجوانان، باعث شده جشنواره هجدهم نتواند مثل دوره‌های قبلی، میزبان کودکان و نوجوانان باشد، در عوض برای آشنایی بچه‌ها با نمایش‌های عروسکی ایرانی، کمک به تقویت خلاقیت هنری کودکان

■ **در مورد روند برگزاری هجدهمین جشنواره نمایش عروسکی تهران مبارک بگویید...**

از زمان اعلام فراخوان و انتصاب زنده‌یاد گلزار محمدی به دبیری، این دوره از جشنواره فعالیتش را آغاز کرد. برای تهیه و تدوین فراخوان، بررسی، آسیب‌شناسی و نیازسنجی‌های مختلفی انجام شد و مشاوره‌های خوبی از اشخاص متبحر و صاحب تجربه گرفتیم. از زمان ارسال فراخوان، ارتباط‌هایی با هنرمندان حوزه‌های مختلف برقرار کردیم. ستاد جشنواره با مدیریت خود زنده‌یاد محمدی تشکیل شد و مدیران کمیته‌های تخصصی در بیشتر بخش‌ها منصوب شدند و کارشان را آغاز کردند. اسفندماه سال گذشته زنده‌یاد محمدی را با کمال تأسف از دست دادیم که این ضربه بزرگی به روند برگزاری جشنواره وارد کرد و با یک وقفه طولانی مواجه شد.

■ **از ابتدا تا امروز که در آستانه برگزاری جشنواره هستید، این رویداد با توجه به**

ایدمی کرونا چه تهدیداتی در پیش گرفته و امروز به چه مرحله‌ای رسیده است؟

با تشکیل شورای سیاست‌گذاری و بررسی همه جوانب امر، بویژه بررسی شرایط ویژه کشور بعد از شیوع کرونا، تصمیم بر این شد که جشنواره با حفظ نام و جایگاه دبیری خانم محمدی و مدیریت اجرایی بنده کارهایش را در اسفندماه سال جاری با بهره‌گیری حداکثری از امکانات فضا و بسترهای مجازی انجام دهد. مطابق این تصمیم بخش‌های مختلف جشنواره مجدداً کارهای خود را از سر گرفتند. در آن مرحله آثاری که پیش‌تر انتخاب شده بود وارد مراحل اجرایی شدند. ارتباط با گروه‌ها برقرار شد و گروه‌ها با تأکید مکرری که بر حفظ شرایط امن و رعایت شیوه‌نامه‌های بهداشتی از سوی ستاد جشنواره شد، تمرینات خود را آغاز کردند. با توجه به سقف محدود پذیرش آثار هر بخش به‌جهت این که تعداد کمتری از آثار وارد مرحله تمرین و تولید نمایش شوند، مرحله ارزیابی دوم را براساس ارزیابی ایده‌های اجرایی و طرح‌های کارگردانی قرار دادیم که در این مرحله طرح عروسک‌ها، طرح‌های صحنه و ایده‌های اجرایی براساس ارائه اثر در فضای مجازی مورد ارزیابی قرار گرفت و کارهای برگزیده این بخش هم معرفی و وارد پروسه تمرین و آماده‌سازی شدند. در تمام این مراحل نیز با گروه‌ها در ارتباط بودیم. سعی کردیم فضاهای تمرین را برای آنها فراهم و هماهنگ کنیم تا به جهت وضعیت شیوع بیماری شرایط بهتری داشته باشند. از گروه‌ها خواش کردیم که ساعات و شرایط حضور اعضای گروه را به نوعی تنظیم کنند که حداکثر حفاظت از سلامت هنرمندان اتفاق بیفتد.

■ **ظاهراً در تمام این مدت نیز فعالیت دبیرخانه هجدهمین جشنواره تئاتر عروسکی تهران مبارک مجازی بوده؛ درست است؟**

بله. تقریباً تمام مراحل دریافت، پذیرش و بررسی آثار و حتی مکاتبات اداری گروه‌ها را بر اساس شیوه‌های مجازی تعریف کردیم تا حدی که هیچ نیازی به حضور هنرمندان در دبیرخانه نباشد. تمام حضورهای فیزیکی را کم کردیم و اتفاقات اجرایی وارد فضاهای مجازی شد. تمام این برنامه‌ریزی‌ها و تمام تصمیم‌ها بر این اساس بود که بتوانیم در عین این که روند تولید و اجرای نمایش‌های عروسکی را دنبال می‌کنیم و این جریان مستمر و پیگیر است، نهایت تلاش خودمان را در جهت حفاظت از سلامت هنرمندان و گروه‌های نمایشی داشته باشیم.

■ **با وجود مجازی بودن جشنواره آیا مشارکت هنرمندان در بخش‌های مختلف جشنواره از جمله استان‌ها روند خوشایندی بود؟**

نمایش عروسکی به‌جهت تخصصی بودن و شرایط ویژه‌ای که دارد عموماً بیشتر تولیداتش در تهران مشاهده می‌شد، اما در سال‌های اخیر شهرستان‌ها پیشرفت‌های بسیار خوبی در حوزه تولید و اجرای نمایش عروسکی داشته‌اند و خوشبختانه امسال هم حضور قابل توجهی در بخش‌های مختلف جشنواره دارند. بزودی آثار تکنیکی اعلام می‌شود، اما در حال حاضر از این قضیه خرسندیم که حضور گروه‌های نمایشی از استان‌های کشور چشمگیر است. پیشرفت در حوزه‌های مختلف طراحی، ساخت عروسک،

طراحی و تولید نمایش کاملاً مشهود است. به‌نقل از هیأت‌های انتخاب بخش‌های مختلف بگویم که رضایت نسبی قابل توجهی از گروه‌های استان‌های کشور دارند و از این قضیه راضی هستند. خوشبختانه با وجود تمام شرایطی که شاهد آن هستیم، حضور و استقبال هنرمندان گروه‌های نمایشی عروسکی از سراسر کشور قابل توجه بود. گرچه پوشیده نیست که شرایط موجود سختی‌های زیادی را برای هنرمندان و گروه‌های نمایشی ایجاد کرده است، چه در مرحله تمرین و چه در مرحله دعوت از هنرمندان. طبیعی است که بعضی از هنرمندان به‌جهت شرایط ویژه ترجیح داده‌اند که در زمان همه‌گیری ویروس فعالیتی نداشته باشند و به‌نوعی حضور در جمع را به‌صلاح خودشان ندانسته‌اند، اما با تمام این اوصاف استقبال از بخش‌های مختلف جشنواره قابل توجه بود و هم گروه‌های جوان و هم گروه‌های باسابقه بیشتری در بخش‌های مختلف ما را همراهی کردند و طبیعتاً در مرحله نهایی هم بسیاری از این دوستان حضور دارند.

مساعد ان‌شاءالله شاهد اجرای عمومی نمایش‌های عروسکی در صحنه‌های سراسر کشور باشیم.

■ **کارگاه‌های هجدهمین جشنواره تئاتر عروسکی تهران مبارک نیز در بستر مجازی برگزار شد؛ در مورد موضوعات انتخابی این بخش بگویید؟**

یکی از بخش‌های قابل توجه جشنواره امسال، بحث آموزش است. از زمان فراخوان با توجه به تأکید یکی از زنده‌یاد گلزار محمدی به بحث آموزش و توجه به تقویت بنیه علمی دوستان نمایشگر عروسکی داشتند این رویه را پیگیری کردیم. نیازسنجی‌هایی در حوزه نمایش عروسکی انجام شد و مشاوره‌هایی با هنرمندان و استادان این حوزه صورت گرفت تا ببینیم چه شاخه‌ها و چه بخش‌هایی از نمایش عروسکی نیاز به تقویت علمی دارد. نکته دیگری که در این مقوله مورد توجه بود، مواجهه هنرمندان نمایش بویژه هنرمندان نمایش عروسکی با مقوله همه‌گیری ویروس کرونا بود و همچنین مواجهه آنها با محدودیت‌هایی که این پاندمی برای هنر

■ **بخش محیطی یکی از بخش‌های جذاب جشنواره‌ها از جمله جشنواره عروسکی است. حال با توجه به اینکه جشنواره براساس ویژگی‌های مجازی شکل گرفته است، این بخش را چگونه برگزار می‌کنید؟**

با توجه به تصمیم شورای سیاست‌گذاری مبنی بر این که تمامی بخش‌ها با استفاده از ظرفیت‌های فضای مجازی اتفاق بیفتد، ما هم این موضوع را مدنظر قرار دادیم و براساس مصوبه شورای سیاست‌گذاری عمل کردیم و تمام بخش‌ها را در بسترهای مجازی آثار عرضه خواهیم کرد. بخش‌های فضای باز و نمایش‌های محیطی هم تابع همین شرایط هستند و با ضوابط ویژه‌ای که برای فیلمبرداری از آثار داریم، ضبط می‌شوند و کارها از طریق بسترهای مجازی که بعداً اعلام می‌شود در معرض دید عموم قرار خواهد گرفت. با آرزوی این‌که بزودی و در شرایط

تقویت تولیدات سال جاری در جشنواره حاضر شاهد باشیم. در ضمن ارتباط‌های خوبی بین استادان کارگاه‌ها و شرکت‌کننده‌های آنها برقرار شد که هنوز ادامه دارد و هنرآموزان و هنرمندان نمایش عروسکی در راستای ارتقای سطح علمی خود و سطح کیفی آثارشان با این استادان مرتبط هستند.

■ **هم‌زمان با این رویداد برنامه‌ای برای نشر کتاب پژوهشی دارید؟**

بله. علاوه بر کارگاه‌های آموزشی که برگزار شد، در حوزه پژوهش و حوزه علمی جشنواره، برنامه‌های دیگری هم داریم که یکی از آنها ترجمه و چاپ سه عنوان کتاب در حوزه نمایش عروسکی است و در ایام جشنواره شاهد این اتفاق خواهیم بود. همچنین یک همایش پژوهشی خواهیم داشت که اخبار دقیق‌تر آن اعلام می‌شود. اتفاق دیگری که با مشارکت گروه‌ها و پژوهشگران حوزه نمایش عروسکی و حوزه تئاتر اتفاق افتاد، مسابقه «پژوهش نمایش عروسکی» بود که آن هم مراحل پایانی دآوری را طی می‌کند و در اختتامیه جشنواره هم برگزیدگان حوزه‌های پژوهشی در دو بخش تألیف و ترجمه معرفی خواهند شد.

■ **هر ساله بخش ویژه‌ای با عنوان «باتوق عروسکی کودک» در ایام جشنواره برگزار می‌شود؛ امسال و با توجه به ایدمی کرونا این بخش چگونه دنبال می‌شود و آیا برنامه‌ای در این رابطه در نظر گرفته شده است؟**

امسال به‌جهت شرایطی که شیوع کرونا برای جشنواره به‌وجود آورده است به این منظور که کودکان و نوجوانان از این رویداد بی‌بهره نمانند، بخش ویژه «کودک و مبارک» را با هدف آشنایی بیشتر کودکان و نوجوانان ایران با بسترهای کهن و ملی نمایش عروسکی، مشارکت‌شان در این رشته، ایجاد انگیزه و توجه ویژه برای شناخت این حوزه در نمایش عروسکی طراحی کردیم. فراخوان تخصصی این بخش اعلام عمومی شده است. مخاطب در این بخش که به شکل مسابقه و رقابت هم برگزار می‌شود، کودکان، نوجوانان و خانواده‌ها هستند که با مشارکت هم می‌بایست عروسک مبارک را با وسایل در دسترس خود در منزل و با تمرکز بر خلاقیت و نوآوری تولید کنند. آنها باید یک قلععه کوتاه نمایشی را آماده و فیلمبرداری کنند و به دبیرخانه بفرستند. به برگزیدگان این بخش جوایز ویژه‌ای را اهدا می‌کنیم و عروسک‌های برگزیده هم در نمایشگاهی که در ایام جشنواره برگزار خواهد شد با اسم و مشخصات سازنده آنها در معرض تماشای عموم قرار خواهد گرفت. در این بخش مشارکت بسیار خوبی را هم از کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان داشتیم. دوستان در کانون پرورش فکری با ما همراهی کردند و جوایز ویژه‌ای را هم برای برگزیدگان در نظر گرفتند. یکی از این جوایز استفاده یک ساله برگزیدگان و خانواده‌شان از امکانات تئاتر و سینما کانون پرورش فکری در سراسر کشور است. همچنین بسته‌های هدایای ویژه‌ای را تدارک دیده‌اند که این بسته‌ها آموزشی، فرهنگی و هنری هستند. علاوه بر آن جشنواره هم جوایز ویژه خودش را تقدیم برگزیدگان این بخش خواهد کرد. این رویکرد می‌تواند علاوه بر تقویت خلاقیت کودکان و نوجوانان، روحیه مشارکت جمعی را در بین افراد خانواده تقویت کند و در بستر یک کار گروهی و کار جمعی منجر به تولید یک اثر هنری شود.

مجازی کارگاه حال‌وهوای حضوری را ندارد اما به‌هر حال برگزار شدن آن بهتر از نبودن آن است؛ حتی می‌توان چوچه مثبتی برای آن شمرد مثلاً به وجود آمدن فرصت شرکت‌رای تمامی علاقه‌مندان که امکان حضور فیزیکی در کارگاه‌ها را نداشتند. برای هجدهمین جشنواره نمایش عروسکی تهران مبارک، هفت کارگاه توسط فیمه میرزاحسینی مدیریت کارگاه‌های این دوره جشنواره در نظر گرفته شد. این کارگاه‌ها محدود به یک قاب بودند. قایی که در آن یک دوربین ثابت جانشین چشمان تماشاگر شد. این هفت کارگاه متشکل از «بیان تصویری عروسک در قاب ۱ و ۲»

با حضور امیر سلطان احمدی کارگردان و مدرس تئاتر، «تئاتر فرایگر و کاربرد آن در تئاتر عروسکی» با حضور آزاده کتجه عضو هیأت‌علمی دانشگاه تهران و استادیار گروه هنرهای نمایشی، «بازی‌دهندگی عروسک برای قاب» با حضور احمد آکشته بازی‌دهنده عروسک، کارگردان و مدرس تئاتر، «کاربرد میزانشن جایی میان تئاتر عروسکی و تصویر محصور شده در قاب» با حضور احمد اطراچی نویسنده و کارگردان سینما و تلویزیون، «طراحی صحنه و فضا در نمایش عروسکی» با حضور سینا بیلاقی‌بیگی، طرح‌صحنه، نور و لباس تئاتر و سینما و کارگردان و مدرس تئاتر، «موسیقی فانتزی، موسیقی ملل در تئاتر عروسکی» با حضور وحید چهل امیرانی آهنگساز تئاتر و پژوهشگر موسیقی و عروسک‌ها و هفت آیین ترنس‌مدن» با حضور حمیدرضا اردلان نویسنده و آیین‌شناس، ۱۸ دی ماه

دلیل جدی نگرفتن تئاتر عروسکی هر ازگاهی و پراکنده

رضا آشفته منتقد

با آنکه استعداد‌های درخشان و نخبگان بالنده‌ای در تئاتر عروسکی داشته‌ایم اما هنوز این گونه تئاتر در ایران ما از جایگاه لازم و ضروری برخوردار نیست و دلایل چندی می‌تواند اسباب این بی‌مهری نسبت به تئاتر عروسکی را رقم زده باشد. شاید نخستین دلیلش این باشد که هنوز یک تالار نمایشی ویژه برای آنکه انواع تئاترهای عروسکی در آن اجرا شود، در نظر گرفته نشده است. به استثنای تالار فردوسی که در آن نمایش‌های عروسکی ماریونت می‌تواند اجرا شود و تاکنون اپراهای عروسکی به‌روز غریب‌پور در آن اجرا شده‌اند و هنوز هیچ کارگردانی نخواست به توان رفتن به سمت این گونه عروسکی را نداشته است. عروسک ماریونت نیازمند هزینه‌ها و آموزش‌های ویژه و زمانبر است و این خود مانع بزرگی برای کار کردن در این حیطه خاص است. بنابراین باید مانع شده که بعد از تولید آثارشان کجا باید به دور از این انواع شیوه‌های رایج را به‌کار گیریم و این تالار باید در طول سال بتواند فعال باشد که همه بتدریج متوجه بشوند چنین گونه‌هایی هم هست و ما می‌توانیم از تماشای آنها لذت ببریم. شاید دلیل دیگرش همین سوتفاهم فکری باشد که همه می‌پندارند تئاتر عروسکی فقط مختص کودکان است و بزرگترها از دیدن آن لذتی نمی‌برند و حتی دور از شأن و مقام آنان است که بخواهند وقت خود را پای دیدن نمایش عروسکی تلف کنند. اول اینکه با دیدن تئاتر عروسکی ویژه بزرگسالان همین آدم‌هایی که دچار سوتفاهم شده‌اند، متوجه خواهند شد که تئاتر عروسکی یک شیوه و گونه فرایگراست که می‌تواند در کل ایران مخاطبان بسیاری را جذب خود کند و اقرون بر آن، نه تنها باعث بظالت نمی‌شود که با ارائه محتوایی در خور تأمل باعث اندیشه‌ورزی و انتقال دلبانی و روشنگری جامعه نیز خواهد شد.

ظاهری به تئاتر عروسکی گسترش داد. مطالب ارائه شده با یک‌سری منابع و فایل‌های تصویری عملاً آموزش را برای ما هر چند غیرحضور ی قابل لمس‌تر کرد. در نظر گرفتن تصویربرداری کارهای عروسکی با استفاده از قاب‌بندی و موضوعات انتخاب شده با توجه به شرایط کرونایی بسیار جالب بود و جذابیت داشت. برگزارکنندگان نمره خوبی گرفتند و هر مشکلی در این مسیر پیش می‌آمد طبیعی بود. نکته دیگر قرار گرفتن این کارگاه‌ها با لینک در فضای مجازی است که می‌شود بارها به آن رجوع کرد. امیدوارم اگر سال آینده مقدور بود برخی کارگاه‌ها در شهرستان‌ها به‌صورت فیزیکی برگزار شوند.

■ **اولین گام موفق**

صادق کیانی مقدم

از تهران، برگزاری محتوا و موضوع کارگاه‌ها را به‌لحاظ شرایط ایدمی کرونا متفاوت دانست و توضیح داد: در مورد اهمیت برگزاری آنلاین این کارگاه‌ها به‌صورت مجازی همین بس که خیلی از فاصله‌ها را در اکثر نقاط مختلف کشور کوتاه کرد و باعث شد تمامی دوستان و علاقه‌مندان به نمایش عروسکی در این کارگاه‌ها حضور پیدا کنند و از دانش و تجربیات استادان بهره ببرند.

او به علاقه‌مندان سنین مختلف تئاتر عروسکی اشاره کرد و گفت: دوستداران این هنر زیاد هستند و کیفیت و تنوع موضوعات انتخاب شده در کارگاه‌ها نشان از درایت داشت. انتخاب استادانی که محتوای این‌ها را قبلاً در صحنه اجرایی تجربه کرده‌اند با بیان انتقال درست موجب ترغیب بیشتر برای مطالعه مباحث مطرح شده بود. استفاده از مسائل و محتوای کمک آموزشی از جمله اسلاید، فیلم و موسیقی به‌صورت پلی‌بک و ارائه این موضوعات نیز بسیار مفید بود. همین امر باعث شد حضاران محتوا را بیشتر درک کنند.

کیانی‌مقدم با این توضیح که به‌نظر می‌رسید با توجه به ایدمی کرونا هیچ‌گونه فعالیت هنری بویژه در حوزه‌های نمایشی و گروهی برگزار نمی‌شود، ادامه داد: مدیران جشنواره نمایش عروسکی تهران مبارک با برنامه‌ریزی توانستند گام نخست را با برگزاری کارگاه‌های مجازی و آنلاین به‌خوبی برادرند. در کلاس‌های آنلاین آموزشی محدودیت‌های زمانی و مکانی برای شرکت‌کننده وجود ندارد و استاد و شاگرد می‌توانند در بستر نت با یکدیگر ارتباط برقرار کنند و تعامل داشته باشند. کارگاه‌های آنلاین امکان ضبط کردن و مشاهده مجدد از طریق نرم‌افزار را دارد. حتی برخی افراد در آموزش‌های الکترونیکی و مجازی، اعتمادبه‌نفس بیشتری برای برقراری ارتباط پیدا می‌کنند.

■ **نسابخشی از استان همدان، با این توضیح که آنلاین برگزار شدن کارگاه هم مزایایی دارد**

هم معیسی، اظهار داشت: از مزایای آن می‌شود به این موضوع اشاره کرد، برای افرادی چون من که در شهرستان زندگی می‌کنیم و تحت هر شرایطی امکان حضور فیزیکی نداریم می‌تواند فرصت بسیار خوبی باشد تا از کارگاه‌ها بهره‌مند شویم؛ اما از معایب آنلاین بودن این است که یک‌سری نکات را به‌راحتی نمی‌توان درک کرد و متوجه شد چرا که برخی مباحث و تکنیک‌ها نیاز به فراگیری حضوری دارند. او با بیان اینکه برگزاری کارگاه‌ها به تجربه افراد می‌افزاید، گفت: اغلب ما هنوز با گونه‌های مختلف نمایشی آشنا نشده‌ایم و دلیل آن می‌تواند ضعف امکانات در شهرستان باشد و یا هر دلیل دیگری مثل عدم حمایت مسئولان یا کمبود بودجه که

منجر به برگزار نشدن چنین کارگاه‌هایی می‌شود. برای من که تشنه یافتن بیشتری در زمینه هنر مورد علاقه‌ام هستم این کارگاه‌ها حائز اهمیت بود.

بخشی با اشاره به برگزاری جشنواره تئاتر بین‌المللی کودک و نوجوان در همدان، افزود: به‌راحتی می‌توان از آثار خارجی ایده گرفت و در آثار داخلی از آنها بهره برد اما گمان می‌کنم کارگردان‌های شهر همدان باید با آموزش‌های بیشتری آشنا شوند. پس چه بهتر که به کارگاه‌های مختلف چه مجازی چه حضوری بیشتر پرداخته شود و حتی سهمیه‌ای برای شهرستان‌ها برای حضور در کارگاه‌های حضوری هم در نظر بگیرند.

■ **تجربه‌ای تازه با محتوای به‌روز شده**

همچنین محمدحسن ایوبی مهریزی از یزد،

برگزرای کارگاه‌ها به‌صورت آنلاین را ثمربخش دانست و تصریح کرد: تجربه بسیارجدیدی برابم بود به‌واسطه اینکه در شهرستان زندگی می‌کنم نمی‌توانستم در کارگاه‌ها حضور پیدا کنم و شرکت در کارگاه برابم آرزو شده بود. در نهایت این موقعیت به‌صورت مجازی فراهم شد. البته این شکل برپایی نه‌تنها برای من بلکه دیگر علاقه‌مندان که خارج از پایتخت هستند نیز مهیا شد تا از کارگاه‌ها استفاده کنند.

او اشاره‌ای به محتوای به‌روز کارگاه‌ها داشت و افزود: موضوعات ارائه شده دیدم مرا وسیع و عمیق‌تر کرد و از نگاه